

in epistolam II ad Thessalonicenses II

hoc in interitu quia semp morient. Aliter enim de pe-
nis huius vite et illis. Nam hic quanto plus acerbiores
tanto sunt breuiiores quia extinguuntur: sed ille sunt grauissi-
me quia sunt pene mortis et sunt interminabiles. An di-
catur quod se imp erunt quasi in morte. ps. 2. Mors depascet
eos. Esa. vi. Vermis eorum non morietur. Pena aut damni est
duplex: quod sepabunt a visione dei. Unde dicit. A facie
domini se remouit. Job. 13. Non ueniet in conspectu eius ois
ypocrita. Alia est priuatio visionis glorie sanctorum. Esa. vi.
Tollat impius ne videat gloriam sanctorum etc. Vel aliter.
A facie domini etc. In hoc ostendit eam acerbioris pene sen-
sus. Sensus enim alicui euacuat vel propter superiorum iudi-
cium vel propter superioris potentiam: sed hoc non erit quod hoc
iudicium perdet a facie domini. ps. De vultu tuo iudicium me-
um procedat etc. Et ideo dicit. Dabunt penas id est susti-
bunt a facie domini. Deinde cum dicit. Cum uenerit etc.
agit de premiatione sanctorum: et primo ponit premium. Se-
cundo meritum ibi. Qui crediderunt etc. Gloria sanctorum com-
mendat et quantum ad essentiam participationem glorie dei
cum dicit. Glorificati etc. et quantum ad eius excessum ibi.
Et admirabilis. Dicit ergo Cum uenerit etc. Christus certe glo-
riosus est philip. 2. Omnis lingua confiteatur quod dominus Iesus cri-
stus in gloria est dei patris etc. Glorificari in sanctis et
quod bonum sui est communicatum: vel glorificari in sanctis et
qui sunt membra sua in quibus habitat et in quibus glori-
ficatur quando sua gloria se capitis uertua est uisus ad sua me-
bra. Esa. 49. Seruus meus es tu israel: quia te glorificabor
etc. Et hoc excedit omnem admirationem. Unde dicit Admirabilis
etc. Siquidem admiratio est stupor procedens ex ma-
gna fantasia. Tanta uero sanctorum gloria non potest cadere
in opinionem hominum. Et ideo dicit Admirabilis. Sap. 5.
Mirabuntur in subitatioe imperate salutis etc. Deinde
ponit meritum ibi. Qui crediderunt etc. Et ponit primo me-
ritum fidei. Secundo suffragium orationis ibi. In quos etc. Di-
cit ergo Hec erit gloria quia creditum est nostrum testimonium
sup uos quod credidimus de christo uobis in illo die id est pro-
pter illum diem: quia bona que agimus sunt propter il-
lum diem: sed dicit: super uos id est hoc testimonium est su-
per uos id est super sensum humanum. Eccl. 9. Plurima su-
pra sensum hominis etc. Fides enim non habet meritum ubi
mana ratio prebet experimentum. Nisi enim esset supra uos:
non esset magni meriti credere. Vel dicit super uos: id est
dicitur uobis subsistentibus intellectu uestrum humili-
ter ad credendum. 2. Cor. 10. In captiuitate redigentes
omnem intellectum in obsequium christi etc. Sic exponit glo. Vel
aliter et magis secundum litteram. Dico quod glorificabit christus in uo-
bis qui credidistis in die iudicij quando apostoli iudicabunt
et tunc erit testimonium quod est super uos id est de omnipotentie
fidei uestre erit certum id est credible. Deinde cum di-
cit. In quo oramus etc. subiungit suffragium orationis. Et pri-
mo ponit quod petit. Secundo quo fine ibi. Ut dignetur etc.
Tertio per quod posset assequi petitum ibi. Secundum gratiam etc.
Petit autem unum ex parte dei et duo ex parte nostra. Dicit er-
go In quo id est propter quem diem nos oramus semp. Ro. 1.
Sine intermissione memoriam uestri facio semp in orationi-
bus meis etc. pm. Re. 13. Absit autem hoc peti a me: do-
mino ut cessarem orare pro uobis etc. Sed ad quid? Ut dig-
netur uos uocatione sua deus noster id est faciat uos in
mundo digne conuersari sue uocationi Ephe. 4. Digne
ambuletis uocatione qua uocati estis etc. Item ex parte
nostra petit ex parte uoluntatis ut plene fruatur omni boni-
tate. Unde dicit. Et impleat omnem uoluntatem bonitatis id
est impleat in uobis uoluntatem ois boni. Phil. 2. Qui
operatur in uobis uelle et perficere pro bona uoluntate
Item ex parte intellectus ut perfecte credant. ideo dicit.
Et opus fidei etc. Ro. 10. Corde enim creditur ad iustitiam:

ore autem confessio fit ad salutem etc. Et hoc operemini in ue-
rente id est in constantia et fortitudine ut nullo timore ces-
setis a confessione eius. Vel sic. In quo id est propter quem
diem oramus ut deus dignetur uobis dare illud ad quod uoca-
uit uos. pm. 1. Pet. 3. In hoc uocati estis ut benedictio-
nem hereditate possideatis etc. Impleat omne bonum
quod desideratis quod est in uita eterna: quando habebimus deum
ps. Qui replet in bonis desiderium tuum. Item impleat
opus fidei quod erit quoniam id quod hic per speculam et in enigma-
te uidemus: uidebimus tunc facie ad faciem Sed quo fine?
Ut clarificet id est ad gloriam christi sit et pro uos tam in presenti
quam in futuro nomine christi glorificet in bonis uestris. Mat. 5
Uideant opera uestra bona et glorificent patrem uestrum
qui in celis est. Conuerso de malis dicit Esa. 52. et Ro.
2. Homines dei pro uos blasphemant. Sed per quid poterit
mus illud consequi: secundum gratiam dei nostri que est radix om-
nium bonorum nostrorum. pm. 1. Cor. 15. Gratia dei sit
id quod sum etc.

Capitulum secundum.

Rogamus autem uos fratres per aduentum
domini nostri iesu christi et nostre congregationis
in ipso: ut non cito moueamini
a uisio lesu: neque terreamini neque per spiritum
neque per sermonem neque per epistolam tanquam per nos
missam quasi instet dies domini. Ne quis uos se-
ducat uoluo modo. Quis nisi uenerit discessio
primus et reuelatus fuerit homo peccati filius per-
ditionis qui aduersus et extollet super omne
quod dicit deus aut quod colitur: ita ut in templo dei
sedeat: ostendens se tanquam sit deus. Non retine-
tis quod cum adhuc essem apud uos hec dicebam
uobis.

Superius apostolus ostendit futura quod ad penas malorum et
pauca bonorum: hic annunciat futura quod ad pericula eccle-
sie que erunt tempore antichristi. Et primo nunciat ueritates
de futuris periculis. Secundo monet ut in ueritate permaneat
ibi. Itaque fratres etc. Circa primum duo facit: quod primo ex-
cludit falsitatem. Secundo instruit de ueritate ibi. Quis
nisi etc. Iterum prima in tres: quod primo commemorat illud
ex quo debent induci. Secundo ostendit ad quid debent
induci ibi. Et non cito etc. Tertio remouet illud quod eos
mouere posset ibi. Neque per spiritum etc. Inducit autem
eos ex tribus seque precipuis precibus ibi. Rogamus non precibus
philip. 1. Multa fiducia habens in christo iesu impandi-
tibi quod ad rem pertinet: propter charitatem magis obse-
cro. Secundo ex aduentu christi desiderabili bonis: licet
terribili malis. Amos. 5. Ne desiderantibus die domini etc.
2. Thymo. 4. Non solum autem mihi sed et his qui dili-
gunt aduentum eius etc. Apocal. ultimo. Veni domine ie-
su etc. Tertio ex desiderio et amore totius congregationis
sanctorum. In idipsum seque ubi christus est: quia Mat.
24. Ubi erit corpus ibi congregabuntur et aquile etc.
Vel in idipsum: id est in idem quia omnes sancti loco et
gloria erunt in eodem. ps. Congregate illi sanctos eius
Sed ad quid inducit? Et non cito moueamini. Est autem
aliud moueri aliud terreri. Moueri autem suo sensu que pre-
termittit quod tenebat. Quasi dicat. Non cito dimittatis
doctrinam meam Eccl. 19. Qui cito credit leuis est cor-
de etc. Terror autem est quedam trepidatio cum formi-
dine contrarij. Et ideo dicit. Neque terreamini. Job. 15.
Sonitus terroris semper in auribus eius: Et cum sit
pax illi semper insidias suspicatur. etc. Sapientie. 17.

Explanatio sancti Thome

Cum enim sit timida nequicia dat testimonium cōdemnatio
ni 7c. **Deinde** cū dicit. **Neqz** per spm 7c. remouet qd
eos mouere posset: pmo in speciali **Secūdo** in generali
ibi. **Ne quis** 7c. **Seducit** aut quis per fallam reuelatio
nem. **Unde** dicit. **Neqz** per spm id ē si quis dicat sibi re
uelatū per spm sanctū vel a spū sancto qd ē contra doctri
nam meā non terreamini pme **Jo. 4.** **Molite** oī spiritui
credere. **Ezech. 13.** **Ecce** prophetis insipientibz q sequun
tur spm suum 7 nihil vident 7c. **Aliquādo** etiā sathanas
transfiguratur se in angelū lucis: vt dicit. **2. Cor. 11.** 7 ter
tij **Regz** vlt. **Agrediar** 7 ero spiritus mendax in ore oīm
pphetaz eius. **Scdo** p rōcinationē vel fallā expositōez
scripturę: ideo dicit. **Neqz** per sermonē. **2. Th. 2.** **Ser
mo** eoz vt cācer serpit. **Ephe. 5.** **Nemo** vos seducat in
anibus verbis. **Tertio** p auctoritatē inductā in malo in
tellectu. **2. Pe. vit.** **Sicut** carissimus frater noster pau
lus fm datam sibi sapiam scripsit vobis sicut in omnibz
epis loquens in eis de his in quibus sunt quedā diffici
lia intellectu que indocti 7 instabiles deprauant sicut et
eteras scripturas ad suam ipoz damnationem. **Sed** de
quo seducebant. **Quasi** insitet dies dñi. **Et** dicit. **Per**
epistolā tanq̄ per nos missaz: qz in prima epistola nisi be
ne intelligat videt dicere insitare domini aduentū: vt il
lud. **Deinde** nos qui viuimus 7c. **Deinde** cuz dicit. **Ne
quis** 7c. facit idem in generali **Luc. 21.** **Uidet** ne sedu
camini 7c. pme **2. Cor. 15.** **Molite** seduci. **Rō** autem qua
re hec remouet apostolus scz de aduentu dñi est qz prela
tus nullo modo debet velle qz per mendaciū aliqua bo
na procurēt. **1. Cor. 15.** **Inuenimur** aut 7 falsi testes 7c.
Itē qz res credda erat periculosa qz scz insitaret dies dñi.
Primo qz daret occasio maioris seductionis: qz futuri
erāt post tēpora apostolorz aliqui qui dicerent se cē xpm.
Luc. 21. **Multi** dicent ego sum. **Et** ideo apls noluit itē
demon frequenter p̄tendit se cē xpm: sicut pz de brō mar
tino. **Et** iō ne seducant noluit. **Aug.** aut ponit aliā rōnē
qz imineret periculū fidei: vnde diceret aliquis tarde ve
niet dñs 7 tūc p̄parabo me ad eū. **Alius** diceret: veniet
cito: 7 ideo nūc me p̄parabo. **Alius** diceret. **Nescio.** **Et**
hic meli⁹ dicit qz cōcordat xpo. **Sed** ille plus errat qui
dicit cito qz elapso termino hoīes desperaret 7 crederet
falsa eē que scripta sunt. **Deinde** enim dicit. **Quoniā**
nisi 7c. **Struit** veritatē 7 pmo ostendit que vētura sunt
ad anti xpī aduentū. **Et** sunt duo quorum vnuz precedit
aduentū anti xpī. **Aliud** ē ipē aduentus ei⁹: p̄mum ē dis
cessio qd multipliciter exponit in glo. **Et** pmo a fide qz
futurū erat vt fides a toto mūdo reciperet. **Mat. 24.** **Et**
p̄dicat hoc euāgelū regni in vniuerso orbe. **Itud** ergo
precedit qd fm aug. nōdum est impletū 7 post multi dis
cedent a fide. **1. Th. 4.** **In** nouissimis temporibus di
scendent quidā a fide 7c. **Mat. 24.** **Refriget** et charitas
multozū. **Uel** discessio a romano imperio cui totus mun
dus erat subditus. **Dicit** aut aug. qz hoc figurat danielis.
2. in statua vbi nominant quattuor regna: 7 post illa
aduentus xpī. **Et** qz hoc erat cōueniens signū quia roma
num imperiū firmatū fuit ad hoc qz sub eius p̄tate p̄dici
carēt fides p totum mundū. **Sed** quō ē hoc qz iam viu
gentes recesserunt a romano imperio nec dum venit an
ti xp̄s. **Dicendū** ē qz nōdum cessauit sed ē cōmutatus de
temporali in spūale: vt dicit leo papa in sermone de apo
stolis. **Et** ideo dicendū ē qz discessio a romano imperio
debet intelligi nō solū a temporali sed a spūali scz a fide
catholica romane ecclie. **Est** aut hoc cōueniens signum
qz sicut xp̄s venit quādo romanū imperium omnibz dñā
batur: ita ecōuerso signū anti xpī ē discessio ab eo. **Scdo**
p̄dicat fm futurum scz anti xp̄m. **Et** primo quantū ad
eius culpā 7 penā. **Scdo** q̄tū ad ei⁹ p̄tatem ibi. **Eū** cui⁹

aduentus 7c. **Itē** primo cōter 7 implicite tangit culpaz
eius 7 penā. **Scdo** explicat vtrunqz ibi. **Qui** aduersat
7c. **Dicit** ergo. **Discessio** primo veniet 7 tunc reuelabit
7c. **Dicit** aut esse hō peccati 7 filius pditiōis fm glo. qz
sicut in xpo abundauit plenitudo virtutis: ita in anti xpo
multitudo oīm peccatoz. **Et** sicut xp̄s ē melior omnibus
sanctis: sic ille peior omnibz malis. **Et** p̄pter hoc homo
peccati dicit qz totaliter erit peccatus dect⁹. **Sed** nō of
citur sic homo peccati quin possit esse peior. quia nunq̄
malum corripit totū bonū: licet q̄tū ad actū nō poterit
esse peior: xpo aut nullus hō potuit eē magis bon⁹. **Dis
citur** aut filius perditionis. i. deputatus extreme perdis
tioni. **Job. 21.** **In** die perditionis seruabitur malus 7 ad
diem furoris duce⁹. **Uel** perditionis. i. diaboli nō p na
turam sed per sue malicie cōplementū que in eo cōplebi
tur. **Et** dicit reuelabitur: qz sicut oīa bona 7 virtutes san
ctoꝝ qui p̄cesserūt xpm fuerunt figura xpī: ita in oībus
p̄secutionibz ecclie tyranni fuerūt quasi figura anti xpī.
7 latuit ipi anti xp̄s: 7 ita tota illa malicia que latet in eis
reuelabit in tempore illo. **Deinde** cum dicit. **Qui** ad
uersatur 7c. explicat que dixerat. **Et** primo ostendit quō
sit homo peccati. **Secundo** quō filius pditiōis ibi. **Et**
tunc reuelabit 7c. **Itē** primo p̄nunciat eius futurā cul
pam. **Secundo** assignat eius cām ibi. **Et** nunc 7c. **Item**
p̄mo describit culpā. **Secundo** dicit se non annuciare
doctrinā nouā ibi. **Honne** 7c. **Itē** primo ostendit culpaz
Secundo eius signū ibi. **Ita** vt 7c. **Duplex** ē aut ei⁹ cul
pa: scz cōtrarietas ad deū. **Unde** dicit. **Qui** aduersatur
omnibus spiritibus bonis. **Job. 15.** **Currit** aduersus
deū crecto collo 7 pingui ceruice armatus ē 7c. **Sicut** 7
membra eius. **Isa. 3.** **Lingua** eoz 7 adinventiones eoz
contra dñm vt p̄uocaret oculos maiestatis eius 7c. **Se
cunda** est quia p̄fert se xpo. ideo dicit extollit 7c. **Dicitur**
autē deus tripliciter. **Primo** naturaliter. **Deutero. 6.**
Audi uir dñs de⁹ tu⁹ deus vnus ē. **Secundo** opinatiue
ps. **De** di⁹ gentiū demonia. **Tertio** participatiue. ps.
Ego dixi di⁹ estis 7c. **Omnibz** aut his se p̄feret anti xp̄s:
Dan. 11. **Et** lenabit 7 magnificabit aduersus oēm deū et
aduersus deū eoz loquet magnifica 7c. **Signū** aut cul
pe ē cum dicit. **Ita** vt in templo 7c. **Supbia** em anti xpī
maior ē supbia oīm p̄cedentū. **Unde** sicut de **Kayo** cesa
re legit. **Q̄** cū in vita ista adhuc esset colli voluit: statuas
suā ponens in quolibet templo. **Ezech. 28.** **de** rege ty
ri dicitur. **Dixisti** qz deus ego sū 7c. ita credibile ē qz sic
eis faciet anti xp̄s dicēs se deū esse 7 hominē. **Et** in hui⁹
signum sedebit in tēplo: sed in quo templo? **Honne** ē de
structum a romanis. **Et** iō dicunt quidā qz anti xp̄s ē de
tribu dan. cuius tribus inter alias duodecim nō noīat.
Apoc. 7. **Et** iō iudei pmo euz recipient 7 reedificabunt
tēplum in hierlm. et sic implebit illud **Dan. 9.** **Erit** i tē
plo abhominatio 7 ydolum. **Mat. 24.** **Cum** vero vide
ritis abhominatioē desolatioē que dicta ē a dantele. p
pheta stantē in loco sancto: qui legit intelligat. **Quidāz**
vero dicunt qz nunq̄ hierlm nec tēplum reedificabitur.
sed vsqz ad cōsumationem 7 finem perseuerabit deso
latio. **Et** hoc etiā aliqui iudei credunt. ideo exponitur in
tēplo dei. i. in ecclia qz multi de ecclia euz recipient. **Uel**
fm **Bugu.** in templo dei sedeat. id ē p̄ncipē 7 dicitur
tanq̄ ipē cum suis nuncijs sit templum dei: sicut christ⁹
est cum suis. **Deinde** cum loquit. **Nō** retinetis 7c. ostē
dit qz nihil noui scribit. **Quasi** dicit. **Sim** cum essem
apud vos dixi hoc. pme **Job. 2.** **Non** mandatus nouus
scribo vobis sed mādatum vetus qd habuistis ab initio
7c. **2. Cor. 10.** **Quales** fuimus vobis p epistolas absen
tiales 7 presentes in facio 7c.

in epistolam II ad Thessalonicenses II.

Lectio secunda

Et nunc quid detineat scitis ut reueletur in suo tempore. Nam mysterium iam operatur iniquitatis tantum: ut quod tenet nunc teneat donec de medio fiat. Et nunc reuelabit ille iniquus quem dominus destruet illustratione aduentus sui. euz cuius est aduentus secundum operationem sathane in omni virtute et signis et prodigijs mendacibus et in omni seductione iniquitatis his que pereunt.

Superius apulus prenunciatus narrauit aduentum et culpam antichristi: hic ostendit causam dilationis. Et primo ostendit eos habere huius scientie causam. Secundo causam illam obfure pponit ibi. Nam mysterium etc. Dicit ergo dico quod oportet reuelari hominem peccati. Et quid nunc id est que sit causa que tardet. vos enim scitis quia ego dixi vobis ita quod sic ad presens detinetur in suo tempore id est congruo tempore reueletur. Eccl. 8. Omni negotio tempus et oportunitas est. Et ibidem. 3. Omnia fecit deus bona in tempore etc. Deinde cum dicit. Nam mysterium etc. causam eius ponit. Et hec littera multipliciter exponitur. quod hoc mysterium potest esse notatius casus vel accusatiui. Si primo modo est sensus. Dico ut suo tempore. quod etiam iam mysterium id est figuratim occultatum operatur in fictis. qui vident boni: et tamen sunt mali. Et ibi operantur officium antichristi. 2. 1. 3. Habentes speciem pietatis virtute autem eius abnegantes. Sed secundo modo est sensus. Nam diabolus in cuius potestate venit antichristus iam incipit operari occulte iniquitate sua et per tyrannos et seductores: quod persecutiones ecclesie huius temporis sunt figure illius ultime persecutionis contra omnes bonos. et sunt sicut imperfecte comparando ad illam. Tantu ut qui tenet etc. Hoc exponitur multipliciter. Primo modo secundum gloriam. et augustinum. 20 de ciuitate dei qui dicunt quod quidam opinati sunt Peronem qui primo persecutus est christianos esse antichristum et quod non fuerat occisus. sed subtractus et quod restituetur. Unde apulus hoc euacuans dicit. Tantu ut qui tenet nunc romanum imperium. teneat donec moriatur. Sed hoc non est conueniens quia multi anni sunt quod nero mortuus est illo seculo anno quo apulus. sed melius est quod referatur ad neronem prout est persona publica romani imperatoris donec de medio fiat id est tollatur romanum imperium de hoc mundo. Esa. 23. Dominus exercituum cogitauit hoc ut detraheret superbiam omnis glorie. et ad ignominiam etc. Vel aliter. Tantu ut qui tenet id est detinet modo aduentum antichristi ne veniat quasi sit necessarium quod aliqui veniant ad fidem et aliqui recedant. quasi dicat. Et discessus et accessus qui nunc tenet donec veniat: teneat donec tollatur ille obscuro. Vel sic. Tantu qui nunc tenet fidem teneat id est firmus sit in ea. Apoc. 2. Tene quod habes ut nemo accipiat coronam tuam etc. Donec de medio fiat id est congregatio malorum perimatur separata et fiat seorsum quod erit in persecutione antichristi. Vel Tantu etc. id est ut mysterium iniquitatis id est iniquitas mystica que detinet. detineat donec fiat de medio id est donec iniquitas reducat in publicum et fiat quasi aliquid existens in publico de medio. Multi enim modo occulte peccant: sed tamen quod fiet in aperto. quod deus sustinet peccatores quod diu sunt occulti donec publice peccant. et tunc non sustinebit ut patet de sodomitis. Gen. 19. Sed tamen augustinus construxit se nescire quid apostolus loquatur. quod apulus illis loquitur iam sciebant. Unde dicit.

Quid nunc detineat scitis. et preterea hoc non erat multum necessarium ad sciendum. Deinde cum dicit. Etia tunc etc. ponit aduentum iniqui et pena eius. Et primo eius manifestatio. Secundo eius pena. Quantum ad primum dicit ille singulariter iniquus reuelabitur quod manifesta erit eius culpa: Que dominus iesus Esa. 11. Zelus domini exercituum faciet hoc id est zelus iusticie qui est amor. Spiritus enim christi est amor christi. et hic zelus est zelus spiritus sancti quem habet ad ecclesiam. Vel spiritus oris sui id est mandato suo. quod micha el interfectorus est eum in monte oliueti vnde christus ascendit. sic et iulianus manu diuina extinetur est. Et hec est pena presens licet futura etiam eternaliter punietur. quod illustratione etc. id est in aduentu suo omnia illustrante. 1. cor. 4. Illuminabit abscondita tenebrarum etc. et destruet eterna seculi damnatione. ps. Destrues illos etc. Et dicit. illustratione. quod ipse visus est ecclesiam obtenebrare. et tenebre expellunt illustratione. quod quicquid antichristus ostendit ostendit fuisse mendacium. Deinde cum dicit. Cum cuius est aduentus etc. predicat potestatem antichristi. Et circa hoc duo facit. quod primo ponit potestatem eius ad seducendum. Secundo huius causam ex diuina iusticia ibi. Et quod charitatem etc. Iterum prima in tres. quod primo ponit actorem huius potestatis. Secundo modum seducendi. Tertio ostendit seducendos. Actor huius potestatis est diabolus. et ideo destruet eum christus. 1. Jo. 3. In hoc appa paruit filius dei ut dissoluat opera diaboli etc. Et ideo dicit quod aduentus antichristi erit secundum operationem sathane id est ex instinctu eius. Apoc. 20. Soluet sathanas de carcere suo. et eribit et seducet gentes etc. Operatur enim aliquis secundum operationem sathane sicut arripit in quo non solum instigat voluntatem: sed etiam impedit usum rationis quod tamen non imputatur ad culpam eius: quod non habet usum liberi arbitrii. Antichristus autem non sic sed habebit usum liberi arbitrii in quo est diabolus suggerens sicut dicit de iuda Jo. 13. Introluit in eum sathanas seculi instigando. Decipiet autem hoc modo primo per potentiam seculari. Secundo per virtutem miraculorum. Quantum ad primam dicit. In omni virtute seculari. Dan. 11. Dominabit thesaurorum auri et argenti et in omnibus preciosis egypti etc. Vel virtute seculi simulata. Quantum autem ad secundam dicit. In signis etc. Signa sunt quedam mira etiam parua. Prodigia vero magna que aliquo prodigioso ostendunt quasi percul a digito. Apoc. 13. Fecit signa magna ut et ignis faceret descendere de celo etc. Matt. 24. Habunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducant si fieri potest etiam electi. Et dicit. Mendacibus. Miraculum mendacium dicit vel quod deficiat a vera ratione facti: vel a vera ratione miraculi. vel a debito fine miraculi. Primum fit in prestigijs quod per demones illudunt aspectus. ut aliquid videatur quod est sicut symon magus fecit decollari arietem: et postea ostensus est viuus. et homo decollatus est et postea homo qui credebatur decollatus ostensus est viuus: et creditus est resuscitatus. Et hoc faciunt homines commutatio fantasmata et decipiendo. Secundo modo illa dicuntur miracula propter que plena sunt admiratione quod est quando effectus videtur et ignoratur causa. Que ergo habet causam occultam alicui et non simpliciter: dicuntur quidem mira et non miracula simpliciter. Sed que simpliciter causam occultam habent sunt miracula. quorum causa est ipse deus gloriosus: quod totum ordinem nature create transcendunt. Aliquando vero sunt aliqua mira sed non preter ordinem nature: sed occultas causas habent. et hec multo magis faciunt demones qui virtutes nature sciunt et quas habent determinatas efficacias ad speciales effectus: et hec facit antichristus. sed non que habent veram rationem miraculi: quia non possunt in illa que sunt supra naturam.

Explanatio sancti Thome

Tertio modo dicunt miracula fm q sunt ordinata ad attestandum veritati fidei ad reducendum fideles in verum Marc. ultimo. Dno cooperate r sermone confirmate sequentibus signis etc. Sed si alicui adest gratia miraculorum r non vraf eis ad hoc: miracula quidez sunt vera quo ad rationem rei facte r quo ad ratione miraculi. sed sunt falsa qrum ad intentione dei. Sed tamen hoc no erit i antichristo. qz nullus contra fidez facit vera miracula: qz deus non est testis falsitatis. Unde aliquis predicans falsam doctrinam non potest facere miracula. licet aliquis habens malam vitam possit. Deinde ostendit seducendos cum dicit. Vis qui pereunt id est in precistis ad perditionem. Jo. 17. Nemo ex eis perijt nisi fili perditionis. Et hoc ideo: quia. Jo. 10. Oves mee voces meam audiunt.

Lectio tertia.

Et q charitatem veritatis non receperunt vt salui fierent. Ideo mittet illis deus operationez erroris: vt credant mendacio. vt iudicentur omnes qui non crediderunt veritati: sed consense runt iniquitati. Nos autem debemus gratias agere deo semper pro vobis fratres dilecti a deo: q elegerit nos de pmitias in salute in sanctificatione spiritus r in fide veritatis: in qua r vocavit vos per euangelium nostrum in acquisitione glorie domini nostri iesu christi. Itaq fratres state r tenete traditiones quas didicistis siue per sermonem siue per epistolam nostram. Ipse autem dominus noster iesus christus r deus r pater noster qui dilexit nos r dedit consolationem eternam r spem bonam in gratia exhorretur corda vestra et confirmet in omni opere r sermone bono.

Postq ostendit in quibus habet locum deceptio antichristi scz in precistis ad damnatione: hic assignat causam predictorum. Et pmo ostendit causam huius r quod decipient. Secdo quomodo fideles ab eo liberentur ibi. Nos autem etc. Item pmo ponit eorum culpam tñ. Secudo penam cum culpa. Tertio penam tantu. Et est hic pccatus peccati. Primo est qd ex demerito pmi peccati deseritur a gratia r cadit in aliud peccatu r post in eternu punitur. Dicit ergo q causa quare decipient est: qz noluerunt recipere veritate euangelij Jo. 8. Si veritate dico quare non creditis mihi? Job. 24. Ipsi fuerunt rebelles lumini. Et dicit charitate veritatis: qz nisi sit formata fides p charitatem nihil est. 1. Corin. 13. Si habueris fidem ita vt montes transferam charitate autem non habuero nihil sum etc. Gal. ultimo. In christo iesu neq circumcisio neq prepuciu aliqd valet: sed noua creatura. Et subdit vtilitatem veritatis dicens. Et salui fierent. Ro. 5. Iustificati ex fide pce habeamus ad deum p dominum etc. Sed culpa r pena est eorum seductio. An dicit. Dittet id est pmittere illis venire operatione erroris Esa. 59. Disceit dominus in medio eius spum vertiginis. 3. Reg. ultimo. Ero spūs mendax in ore omnium pphetarum eius etc. Et ideo dicit. Et credant mendacio id est false doctrine antixpi Ro. 2. Propter qd tradidit illos deus in reprobum sensum vt faciant ea que non

conueniunt etc. Sed pena tantu est eterna damnatio. An subdit. vt iudicent scz iudicio damnationis Jo. 5. Et pcedent qui mala fecerunt in resurrectionem iudicij etc. Omnes qui non crediderunt etc. Jo. 6. Qui non credit tam iudicatus est. Deinde cum dicit. Nos autem etc. ostendit quare fideles xpi liberent. Et pmo agit gratias p eis. Secdo comemorat diuina beneficia quibz a talibz liberant. Dicit ergo sic illi decipient. sed nos debemus gratias agere Ro. 1. Primum quide gratias ago deo meo semp p vobis p dominu etc. Duplex autem ponit dei beneficium scz electione dei que est eterna. r vocationis que est temporalis ibi. In qua r vocavit nos etc. Dicit ergo q p q elegerit nos scz apostolos r vos scz fideles. Epb. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutione vt essemus sancti etc. Jo. 15. Non vos me elegistis sed ego elegi vos etc. Circa electionem tria tangit: scz ordinem electorum. finem electionis r modum consequendi sine. Electi sunt omnes sancti a pncipio mundi. Deut. 33. Dilexit populos omnes: sancti in manu illius sunt. Sed apostoli specialit for pmitit. Ro. 8. Nos ipsi pmitias spūs habentes. etc. Et ideo dicit. pmitias fidei finis est in salutem eternam. Et ideo dicit. In salutem. 1. 1. 2. Omnes hoies vult saluos fieri etc. Hoc autem fit p gratiam sanctificationis. Unde dicit. In sanctificatione spūs. Secudo ex parte nostra est consensus liberi arbitrij per fide. Ideo subdit. Et fide veritatis. Deinde cum dicit. In qua vos vocavit etc. ponit secundu beneficium qd est vocatione temporalis christi que sequit electionem Ro. 8. Quos vocavit hos r iustificauit. etc. Et de hac vocatione nota parabolam. Luc. 14. de eo qui fecit cenam magnam etc. Et addit. Per euangelium nostrum id est a me predicatum. Sed ad quam cenam? In acquisitione glorie id est vt acquiramus xpi gloriam. Deinde cum dicit. Itaq etc. monet tenere veritatem. Et pmo ponit monitionem. Secdo orationem ibi. Ipse autem dominus etc. Et facit primum quia opus nostru dependet a libero arbitrio. Secudo vero qz indiget auxilio gratie. Et pmo monet ad fidem cum dicit. State in veritate Gal. 5. State r nolite iterum iugo seruitutis contineri. Secudo docet standi modum ibi. Et tenete traditiones id est documeta que a maioribus tradunt. Nam documeta que tradunt a maioribus sunt qnos non seruanda qñ scz contrariant docemētis fidei. Mat. 15. Irritum fecistis mandatu dei. ppter traditione vestra. Sed seruanda sunt que ordinantur ad madata dei. Act. 16. Paulus docebat vt teneret traditiones r documeta que erant decreta ab aplis r senioribus qui erant hierosolymis etc. Et has traditiones dupliciter ediderunt. quada verbis vñ dicit. Per sermonem. Quasda in scripturis. Ideo addit. Siue p epistolam. Unde patet q multa in ecclesia non scripta sunt ab aplis docta. r ideo seruanda sunt. Nam multa fm iudicium aploz melius erat vt occultarent vt dicit Dionysius. Unde aplos. 1. Corin. 10. dicit. Cetera cum venero discipulam. Deinde ponit oratione ibi. Ipse autem dominus noster iesus christus etc. Quasi dicat. Sic moneo. sed nihil valet nisi assist diuinu auxilium. Et ideo ponit primo duplex det beneficij. Primum est amor eius ad nos quo alia nobis impendit. Ideo dicit. Dilexit nos etc. Scdm est spūalis consolatio ibi. Et dedit consolatione eternā 2. corin. 1. Qui consolatur nos in omni tribulatione nra. Esa. 40. Consolamini consolamini popule meo dicit dominus deus vester etc. Et dicit consolatione eternam scz contra omnia mala iminentia r futura. Et id expectam spem bonā id est bonoz eternoz infallibilitates. 1. Pe. 1. Qui fm magnam misericordiam suam regenerauit nos in spem viuam. Et hoc in gratia scz p quas speramus cō

in epistolam II ad Thessalonicenses III.

sequi vitam eternam Ro. 6. *S*erua dei vita eterna. *P*etit autem per eius exhortationem que est monitio ducens animum ad volendum. *E*t hac potest facere homo exterius sed non esset efficax nisi esset interius spiritus dei. *U*n dicit. *E*xhortetur corda vestra id est instiget *O*see. 2. *I*nducatur eam in solitudinem et loquar ad cor eius etc. *I*tem petit confirmationem. *U*nde dicit. *E*t confirmet. *P*s. *C*onfirma hoc deus quod operatus es in nobis etc. *Q*uasi dicat. *E*xhortetur per gratiam ut velimus. et confirmet ut efficaciter velimus. *E*t hoc in omni opere bono et sermone. *P*recedit opus sermonem. quia cepit iesus facere et docere *A*ct. 1.

Capitulum tertium.

Decetero fratres orate pro nobis ut sermo dei currat et clarificetur sicut et apud vos: et ut liberemur ab importunis et malis hominibus. Non enim omnium est fides. Fidelis autem deus est qui confirmabit vos: et custodiet a malo. Confidimus autem de vobis fratres in domino: quoniam quecumque precipimus et facitis et facietis. Dominus autem dirigat corda vestra in charitate dei et patientia christi. Denunciamus autem vobis fratres in nomine domini nostri iesu christi: ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. Ipsi enim scitis que ad modum oporteat imitari nos: quoniam non inquieti fuimus inter vos: neque gratis palanem manducauimus ab aliquo: sed in labore et fatigatione nocte ac die operantes: ne quem vestrum grauaremus. Non quasi non habuerim? potestatem: sed ut nosmetipsos foris darem? vobis ad imitandum nos.

*S*upra instruxit eos de futuris in nouissimis: hic instruit eos de quibusdam que particulariter eis agenda erant. *U*bi primo ponit instructio. *S*ecundo epistole conclusio. *I*bi ipse autem deus pacis etc. *I*tem primo monet qualiter se habeant ad ipsum. *S*ecundo ostendit quid de eis confidat ipse. *F*idelis autem deus etc. *T*ertio quomodo se habeant ad alios qui inordinate ambulant. *I*bi. *D*enunciamus autem vobis etc. *C*irca primum primo ponit orationem. *S*ecundo quod in oratione est petendum ibi. *U*n sermo etc. *D*icit 8. *D*ecetero scilicet quod estis sufficienter instructi orate etc. *R*o. 15. *O*bscuro igitur vos fratres per dominum nostrum iesum christum et per charitatem spiritus sancti ut adiuuetis me in orationibus vestris pro me ad deum etc. *E*t hoc est verbum quod curati habent curam utilitatis gregis. *H*eb. 13. *D*emento te prepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei etc. *S*ecundo ostendit quid petendum est ut scilicet tollant impedimenta predicationis. *E*t ideo dicit. *U*n sermo domini currat quod non potest totaliter impediri. sed retardari. *I*deo dicit currat. *C*ol. 4. *O*rantes simul etiam pro nobis ut dominus aperiat nobis hostium sermonis ad loquendum mysterium christi etc. *I*tem ut clarificet scilicet per clarum et lucidam expositionem apud rudes et sapientes sicut et apud vos. *R*oma. 1. *S*apientibus et insipientibus debitor sum etc. *P*rouer. 1. 4. *D*octrina prudentium

facilis. *I*tem per miracula que sunt demonstrationes fidei dei. *E*t est omnis scientia clara per demonstrationes. et hoc est orandum *A*ct. 4. *D*a sermo tuus cum omni fiducia loqui verbum tuum etc. *I*tem secundo orandum est pro predictatoribus ut liberentur ab importunis et malis hominibus scilicet pseudo apostolis qui sunt importuni in disputando. mali in seducendo. *U*el a persecutoribus qui cogitauerunt iniquitatem in corde. *E*t ratio huius petitionis est: quia omnium non est fides. quod licet videant habere eam: non tamen habent veram *E*sa. 55. *D*omine quis credidit auditui nostro. *R*o. 10. *N*on omnes obediunt euangelio. *U*n deinde cum dicit. *F*idelis etc. ponit fiduciam quam habet de eis. *E*t primo facit hoc. *S*ecundo orat pro eis ibi. *D*ominus autem etc. *F*iducia autem pendet ex deo qui gratiam patet et ex hominibus qui sunt liberi arbitrij. ut dirigantur in gratiam. *D*icit primo ex parte dei. *C*onfido quod orabitis et exaudietur: quod fidelis est dominus. qui confirmabit in bonis que in vobis est operatus. *I*tem ultimo. *P*erficiet: confirmabit consolidabitque etc. *E*t custodiet a malo culpe et pene. *S*i tamen in mala pene incidat est eis in bonis: quod diligenter deum oia cooperantur in bonis etc. ut dicit *R*o. 8. *S*ecundo ex parte eorum dicit. *C*onfidimus etc. scilicet ex gratia quam acceperitis. sed in deo non in virtute vestra *H*eb. 6. *C*onfidimus autem de vobis dilectissimi meliora et viciniora salutis etc. *Q*uoniam quecumque precipimus etc. id est quoniam preuerabitis *E*xo. 24. *O*mnia verba que locutus est dominus faciemus. *U*n deinde cum dicit. *D*ominus etc. pro eis orat dicens. *D*ominus autem dirigat scilicet ut pueniat: *E*t autem hominis animum preparare: et domini linguam gubernare ut dicit *P*uer. 16. *E*t paulo post. *C*or hominis disponit via sua. sed domini est dirigere gressus eius scilicet ad destinationem beatorum. *E*t ideo dicit. *D*irigat corda non solum exteriora opera. et hoc in charitate. *D*uo autem sunt que in via salutis incedimus scilicet bona que facimus et mala que sustinemus. *S*ed opera non sunt bona nisi directa in finem charitatis. *I*tem. *F*inis precepti est charitas etc. *I*tem nec patientia nisi per christum *L*uc. 21. *I*n patientia vestra possidebitis animas vestras etc. *M*atth. 5. *B*eati eritis cum maledixerint vobis homines etc. *E*t ideo dicit. *I*n patientia christi id est tolerantia malorum propter christum vel ad exemplum eius. *I*tem. *C*hristus passus est pro nobis vobis relinquens exemplum etc. *U*n deinde cum dicit. *D*enunciamus etc. ostendit quod se habeant ad homines inordinate. *E*t primo proponit edictum. *S*ecundo exponit ibi. *I*psi enim etc. *T*ertio ostendit necessitatem edicti proponendi ibi. *A*udiuimus etc. *D*icit ergo. *S*ic vos viuistis et sic confido. *S*ed quod sunt quidam mali inter vos denunciamus scilicet perfectis. *I*n nomine etc. *H*oc enim ad psalterium pertinet *E*sa. 58. *A*nnuncia populo meo scelera eorum. et domui iuda peccata eorum etc. *E*zech. 3. *D*anguinem illum de manu tua requira. *E*t sequitur edictum dicens. *U*n subtrahatis etc. *E*t hoc introductum est in ecclesia quod mali videntur et hoc ne infirmiores ex eorum consortio maculentur *E*ccl. 13. *Q*ui tetigerit picez inquinabit ab ea. *I* corin. 5. *M*odicum fermentum totam massam corrumpit. *I*tem ad sanationem peccantis ut confusio cedat ei in salutem *E*ccl. 4. *E*t confusio adducens peccatum et est confusio adducens gloriam. *N*ec hoc debet fieri passim: sed cum deliberatione et maturitate. *I* corin. 5. *C*ongregatis vobis et meo spiritu cum virtute domini iesu tradere huiusmodi diabolice in interitum carnis etc. *E*t sic hic dicit. *U*n subtrahatis etc. *N*ec debet fieri excommunicatio nisi pro aliquo peccato. quod hic dicit inordinate etc. *E*t hoc est quod aliqd est sine se malum et contra ordinem turis naturalis ut glossa exponit. *I* corin. 14. *E*t omnia honeste et sine ordinem fiant in vobis *R*o. 13. *O*ia que sunt a deo ordinata sunt